

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

STILLE NACHT, HEILIGE NACHT

kerstspel in één bedrijf

door

Jos Janssen

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2013

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste VIJF tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel
www.sabam.be

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aanvraagformulier dat, degelijk ingevuld, minstens vier weken de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. moet worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

Stichting Bredero Auteursrechtenbureau
Valeriaanstraat 13
1562 RP Krommenie
www.stichtingbredero.nl

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *STILLE NACHT, HEILIGE NACHT* op te voeren moet de naam van auteur *JOS JANSSEN* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen.

De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

© Toneelfonds J. Janssens/Jos Janssen
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

P E R S O N E N :

JOZEF MOHR, de pastoor van Oberndorf.	26 j.
FRANZ XAVIER GRUBER, de schoolmeester-organist.	31 j.
ZACHARIAS HAZEMEIER, de koster.	50 j.
FRIEDRICH HOLDERLIN, de burgemeester.	50 j.
HANS BRASIG, de smid.	50 j.

1880

Speelt op 24 December 1818 in de huiskamer van Pastoor Mohr, te Oberndorf, bij Salzburg.

De huiskamer ziet er typisch tirools uit. Ergens 'n klein harmonium.

Door de kleine vensters, zicht op de wit besneeuwde bergen met de heldere vrieslucht erachter.

EERSTE TONEEL

Pastoor Mohr — daarna de Koster

PASTOOR MOHR (*zit aan 'n klein schrijfbureau te werken. Blijkbaar is hij iets aan het opstellen, want hij zit telkens 'n poosje voor zich heen te kijken, alvorens enkele woorden op het papier te zetten. Tussendoor murmelt hij iets*).

Stille Nacht, Heilige Nacht!
Slaap gerust, sluimer zacht...

KOSTER HAZEMEIER (*steekt de kop binnen*). —
Meneer Pastoor?

PASTOOR. — Zò, koster?

KOSTER. — Meneer Pastoor is aan 't schrijven?...

PASTOOR. — Het heeft geen haast, koster. Kom er gauw in. 'n Open deur bij 15 graden vorst is niet bevorderlijk voor 'n aangename kamertemperatuur, nietwaar?

KOSTER (*stamelt een verontschuldiging*). — Neem mij niet kwalijk, meneer Pastoor. Ik kom uit de kerk en...

PASTOOR. — „Daar staat de deur wijd open” — wilt ge zeggen. Maar mijn huis is geen kerk, koster. En ik ben Onze Lieve Heertje niet. En gij nog minder, zie ik. Uw neus ziet blauw van de kou, vriend. Gij staat er waarachtig bij te klappertanden. Zet u zolang bij de kachel.

KOSTER (*gaat bij de zware tiroler kolom-kachel*

staan). — Ik kwam meneer Pastoor zeggen, dat ik het Kerststalletje opgesteld hebt.

PASTOOR. — Ziet het er nog toonbaar uit?

KOSTER. — Als ik het zeggen mag, de mantel van Onze Lieve Vrouwtje ziet er maar schamel uit. Geheel verschoten. En bij plekken zo kaal als... als mijn ellebogen.

PASTOOR. — Nu ja, Onze Lieve Vrouwtje was ook maar de vrouw van 'n arme timmerman.

KOSTER. — In de baard van Sankt Jozef heeft de mot lelijk huis gehouden, meneer Pastoor.

PASTOOR. — Zo?

KOSTER. — Hij is niet meer om aan te kijken. Ik heb de brave Sankt gedraaid en gekeerd langs alle kanten om voor onze parochianen de schamelheid van zijn mottige baard te verstoppen; maar het lukt niet. Tenzij ik hem met zijn rug vlak naar het volk zet. Maar dit is nu toch geen houding voor 'n serieuze en deftige Sankt, nietwaar, meneer Pastoor?

PASTOOR. — Nee, dat gaat niet.

KOSTER. — Temeer omdat hij dan zijn hielen toont, die er, — u weet het nog van verleden jaar, meneer Pastoor, — nu nòg zwarter uit zien, bijna geheel opgevreten door de houtworm.

PASTOOR. — Breng Sankt Jozef bij Aloïs Lang, de houtsnijder. Dié zal hem wel 'n paar nieuwe hielen maken en zijn baard meteen repareren.

KOSTER. — Mag ik dan meteen onze ezel meenemen, meneer Pastoor? Vanwege zijn staart, ziet u, die zo kaal gevreten is, dat hij hem vandaag of morgen geheel zal kwijtspelen, naar ik vrees. En 'n ezel zonder staart... dat is géén ezel, nietwaar, meneer Pastoor?

PASTOOR. — Dat is 'n dubbele ezel, koster.

KOSTER. — Maar het Kindje Jezus ziet er — goddank — nog altijd even stralend uit. Dat is nu eens 'n

wonder. Ik heb het gekend van toen ik nog 'n kleine jongen was. Er is geen spier aan veranderd in àl die jaren. Altijd kijkt Het even vriendelijk en parmantig.

PASTOOR. — Wat wilt ge, koster, Jezus is God. Dus... eeuwig en onvergankelijk. Maria en Jozef waren ten slotte maar mensen. En 'n ezel...

KOSTER. — ...is maar 'n ezel, dat is waar.

PASTOOR. — Ga Aloïs Lang halen om ons Kerststalletje grondig na te kijken en weer in orde te brengen. Het is al erg genoeg, dat wij het dit jaar in ons kerkske misschien zonder orgel zullen moeten stellen.

KOSTER. — Nog altijd geen nieuws over die orgelpijpen, meneer Pastoor?

PASTOOR. — Nog niets. Verleden week heb ik de orgelmaker in Fùgel nog 'n gepeperde brief geschreven en hem gezegd, dat ik er stellig op reken de gerepareerde pijpen vóór Kerstdag terug te krijgen, zoniet dat hij geen voet meer in onze kerk zou zetten. Misschien zal mijn brief die kerel eindelijk overtuigd hebben, dat hij ons niet in de steek mag laten.

KOSTER. — Die orgelmakers, allemaal dezelfde, meneer Pastoor. Veel beloven, maar...

PASTOOR. — Als gij bij Lang geweest zijt wacht dan in „De Posthoorn” op de koets uit Bischofshofen. Misschien brengt die onze orgelpijpen mee. Franz Grüber zal ze dan wel in ons orgel zetten.

KOSTER. — Ik heb er maar weinig hoop meer op, meneer Pastoor.

PASTOOR (*bemoedigend*). — Als de nood ten hoogste is, is de redding nabij, koster.

KOSTER. — Al die schone spreuken, daar heb ik weinig vertrouwen in. Ik zeg : — „Helpt uzelf, zo helpt u God”.

PASTOOR (*lacht*). — 'n Pracht van 'n spreuk, koster.

KOSTER. — Maar dit is er een, die haar proeven geleverd heeft, meneer Pastoor.

PASTOOR. — Dat is waar. Ga nu gauw bij Aloïs Lang. Ons Kerststalletje moet er morgen schitterend uit zien. Komt ons orgel niet in orde, dan moeten onze mensen toch de troost hebben van 'n schoon Kerststalletje. Zorg voor veel kaarsen, koster.

KOSTER. — Als wij op het dak van ons Stalletje nu eens 'n flinke laag verse bergsneeuw legden, meneer Pastoor, dan zou het er zoveel echter uit zien.

PASTOOR. — Maar, koster, met àl die brandende kaarsen rond ons Stalletje? Dat ware goed om geheel de Heilige Familie met os en ezel, met herders en schapen te laten verdrinken. Dat ware 'n nog gròtere ramp dan die kapotte orgelpijpen.

KOSTER (*dubt even*). — U hebt gelijk, meneer Pastoor. Maar... als wij nu eens enige pakken witte watten kochten en wij strooiden die gelijk sneeuwvlokken op het dak van ons Stalletje?

PASTOOR. — Dat zou, ongetwijfeld, 'n... uitstekend effect maken.

KOSTER (*zeer ijverig*). — Ik heb nog 'n groot pak watten liggen, dat ik onlangs uit Werfen liet halen, toen mijn kinderen allemaal met de oorlap liepen. Heel wit zien z'er natuurlijk niet meer uit. Maar op 'n afstand... zullen onze mensen dat niet merken.

PASTOOR (*lacht gemoedelijk*). — Maar... als gij ze naderhand nog eens mocht nodig hebben, koster?

KOSTER. — O, nà Drie-Koningen haal ik ze weer van 't dak. Dan kunnen zij weer best dienen, als de nood aan de man komt.

PASTOOR. — Akkoord, koster. Ga nu gauw naar Aloïs Lang en naar „De Posthoorn”...

KOSTER. — Ik ga, meneer Pastoor. (*bij de deur keert hij zich om.*) Toch 'n lumineus gedacht, nietwaar,

meneer Pastoor? Kwestie van die watten op het dak van ons Stalletje?

PASTOOR. — Goed gevonden, koster.

KOSTER. — En wat 'n geluk, dat mijn kinderen pas de oorlap gehad hebben. U ziet, meneer Pastoor, — „De mens wikt, maar God beschikt”. —

PASTOOR (*lacht glunder*). — 'n Schone spreuk, koster. Voor u, die nièt van schone spreuken houdt.

KOSTER. — Maar dit is 'n goddelijke spreuk, meneer Pastoor. 'n Hemelse spreuk! (*bij gaat weg*.)

PASTOOR (*lacht*). — Inderdaad, koster.

TWEEDE TONEEL

Pastoor alleen

PASTOOR (*wil weer aan 't schrijven gaan. Maar het schijnt hiermee niet best meer te vlotten. Hij loopt over en weer, murmelt iets*).

Kindje, niets dat Uw rust nog verstoort.

(*Hij gaat vlug zitten, schrijft deze woorden op, denkt daarna opnieuw na*).

Stil is alles, slaap rustig, slaap voort.

(*Opnieuw schrijft hij deze woorden op. Er wordt aan het venster getikt*).

PASTOOR (*kijkt op, lacht*). — O, burgemeester?! (*Hij gaat vlug de deur open maken*).

DERDE TONEEL

Pastoor — Burgemeester Hölderlin

PASTOOR. — Kom binnen, meneer de burgemeester.
BURGEMEESTER (*stapt binnen. 'n Struise Tiroler met de onafscheidbare krompijp in de mond*). — Ik

kwam eens horen, meneer Pastoor, hoe het staat met ons Kerstfeest. Verleden jaar hebt u voor zulk 'n prachtig feest gezorgd, dat de mensen van Oberndorf er nù nog niet over uitgesproken zijn. Nooit was ons kerkje zò schoon versierd en verlicht; nooit zag ons Kerststalletje er zò feestelijk uit. En dan die heerlijke kerstliederen, die u onze mensen hebt laten zingen, terwijl onze schoolmeester de ruiten liet dreunen met zijn machtig orgelspel. Nee, dàt Kerstfeest vergeet ik nooit. Ik moest er mijn frak bij uitschieten, zò warm kreeg ik het.

PASTOOR. — Helaas, meneer de burgemeester...

BURGEMEESTER (*is te enthousiast om naar de jammerklacht van de Pastoor te luisteren*). — Weet u, meneer Pastoor, dat men het er over gehad heeft tot in Halsbach?

PASTOOR. — Dat heb ik gehoord, ja.

BURGEMEESTER. — Mijn waarde collega uit Halsbach, — onder ons, 'n etter van 'n vent en zo jaloers van Oberndorf, dat hij er niet kan van slapen, — heeft gezworen ons dit jaar de loef af te steken. Hij heeft 'n nieuw Kerststalletje laten snijden, dubbel zo groot als het onze. De kleren van de herders heeft hij vol goud laten borduren. En zelfs Sankt Jozef draagt nu 'n kroon op zijn hoofd.

PASTOOR. — Zo?

BURGEMEESTER. — Men heeft, — naar het schijnt, — de meeste moeite gehad om hem te beletten de ezel te vervangen door 'n houten paard. 'n Ezel was die kerel te gemeen.

PASTOOR (*lacht*). — Waar haalt uw collega het uit, burgemeester?

BURGEMEESTER. — Dan is hij op de schooi gegaan om kaarsen. Meer dan honderd zullen er op het altaar en voor het Kerststalletje staan. — „Kaarsen, zo hoog